

Centraleuropæisk hjernebetændelse

Borrelia og TBE

Skovflåter kan overføre sygdommene borrelia og/eller TBE (tick-borne encephalitis). TBE kaldes centraleuropæisk hjernebetændelse på dansk.

TBE skyldes et virus, der overføres ved bid af skovflåt. I Danmark konstateres normalt et par tilfælde om året på Bornholm, og der har været enkelte tilfælde i Nordsjælland. I resten af Danmark er der ikke risiko for at blive smittet med TBE fra flåter. TBE findes også andre steder i Europa, herunder i Sverige og Tyskland. I Danmark er der størst risiko for at blive bidt af en skovflåt i månederne fra maj til oktober.

Borrelia er en bakterie, og smitter også ved skovflåtbid. Skovflåter, som bærer borrelia findes over hele Danmark, særligt i områder med mange rådyr.

Om smitte

TBE-virus overføres inden for få minutter efter skovflåten har bidt sig fast. Borrelia overføres først, når flåten har siddet på huden i ca. et døgn, så hvis flåten fjernes indenfor 24 timer er smitterisikoen meget lille.

Skovflåten bider sig fast, hvor huden er tyndest, og hvor den kan skjule sig, fx i knæhaser, lyske, armhuler, bag ører og i navlen. Tjek også børn i hårbunden. Borrelia og TBE smitter ikke mellem mennesker.

Forebyggelse af flåtbid

Skovflåten findes i tæt og/eller højt græs og anden bevoksning skovbunden eller i områder tæt ved skoven. Når man har været ude i skoven uden for stisystemer eller har gået i højt græs, er det vigtigt løbende at se huden grundigt efter for skovflåter. Når man kommer hjem bør man igen tjekke hele kroppen for flåter, herunder hovedbunden hos børn. Hvis man holder sig på skovstierne er der meget lille risiko for at blive bidt af flåter.

Man kan forebygge skovflåtbid ved at have trøjer med lange ærmer og lange bukser på og bruge gummistøvler eller stoppe buksebenene ned i strømperne. Hvis man har lyst tøj på, kan det være nemmere at se flåterne. Myggebalsam med ingrediensen DEET, virker også afskrækkende over for flåter, men bør ikke bruges uden de andre forebyggelsestiltag, som er nævnt ovenfor. Hvis man bruger myggebalsam som beskyttelse mod flåtbid, skal man huske løbende at smøre sig ind med et par timers mellemrum.

Hvis flåten har bidt sig fast

Hvis skovflåten har bidt sig fast, skal man fjerne den så hurtigt som muligt. Brug en pincet, flåtfjerner eller neglene til at fjerne skovflåten. Tag fat så tæt på huden som muligt. Det gør ikke noget, hvis lidt af skovflåtens munddele eller hoved bliver siddende på huden. Smør ikke flåten ind i smør, tandpasta eller sprit for at fjerne den, da disse metoder kan medføre, at skovflåten får lov at sidde på huden i længere tid.

Vaccination mod TBE

Voksne og børn over 1 år, der færdes jævnligt i skov med tæt bevoksning og uden for stierne, kan overveje at blive vaccineret mod TBE. Hvis man færdes meget i skovene i Nordsjælland eller på Bornholm, kan man tale med sin egen læge i forhold til, om det er relevant at lade sig selv eller sine børn vaccinere.

Vær dog opmærksom på, at vaccination mod TBE ikke giver 100% beskyttelse, så det er stadig en god idé at følge de andre gode råd til forebyggelse af flåtbid.

Det er ikke muligt at vaccinere mod borrelia.

Symptomer på TBE

Inkubationstid (tid fra smitte til symptomerne viser sig)

7-14 dage.

Ca. 75% af dem, som bliver smittet med TBE bliver ikke syge af infektionen.

Hos de personer, som får symptomer fra TBE, starter sygdommen med influenzalignende symptomer, der varer nogle dage. Ca. en tredjedel udvikler herefter tegn på hjernebetændelse med hovedpine, feber og lammelser efter et symptomfrit interval på få dage til uger. Enkelte patienter kan få varige mentale eller neurologiske skader. Børn under 7 år bliver sjældent alvorligt syge med TBE.

Symptomer på borrelia

Inkubationstid (tid fra smitte til symptomerne viser sig)

3-30 dage.

Borrelia-infektion kan give forskellige symptomer afhængigt af, hvornår i sygdomsforløbet infektionen opdages, og om infektionen er lokal eller har spredt sig i kroppen.

Ved tidlig lokal infektion får man ofte et rødt og velafgrænset udslæt, som kan ligne en ring rundt om det sted hvor flåten har bidt. Udslættet kan opstå nogle dage eller op til flere uger efter flåtbid, og vokser sig gradvist større.

Hvis den lokale infektion ikke behandles, kan bakterien sprede sig i kroppen og give symptomer i uger til måneder efter smitte. Symptomerne kan være feber, muskelsmerter, ledsmerter, hovedpine og træthed. Der kan også opstå symptomer fra nervesystemet fx med nedsat muskelkraft, udstrålede nervesmerter og muskellammelser eller påvirkning af hjertet. Symptomerne kan i sjældne tilfælde opstå uden at der er set et udslæt.

Behandling mod TBE og borrelia

Der findes ingen specifik behandling af TBE.

Infektion med borrelia kan i alle stadier behandles effektivt med antibiotika. I de fleste tilfælde kan infektionen behandles og helbredes, uden at patienten får varige mén. Hos enkelte kan skader som for eksempel ansigtslammelse blive vedvarende. Hvis der kommer et karakteristisk rødt udslæt rundt om det sted, hvor flåten har bidt eller opstår andre symptomer på borreliainfektion, skal lægen kontaktes.

Må børn, som er smittet med borrelia eller TBE komme i skole eller institution?

Ja, barnet må komme i skole eller institution uden begrænsninger når det virker raskt og ikke har symptomer. Informer personalet, hvis dit barn viser tegn på borrelia- eller TBE-infektion.